

Kulturdepartementets priser for barne- og ungdomslitteratur utgitt i 2018

Kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande delte 14. mars 2019 ut 8 priser for til sammen 415 000 kroner til forfattere, oversettere, illustratører og tegneserieskapere. Juryen nedsatt av Norsk barnebokinstitutt kommenterer bokåret slik:

«Skolen er hovedarena for handlingen i bøker for barn og ungdom i 2018 og venne- problematikk og mobbing er sentrale temaer, men den digitale verdenen trer også fram som en viktig sosial arena. Barn og ungdom sliter fortsatt med dysfunksjonelle familier, til gjengjeld får vi lese om barn som tar ansvar når de voksne ikke gjør det. Barn og unges engasjement i klima- og miljøkrise speiles både i fag- og skjønnlitteraturen, men jeg-fortellinger skiller seg klart ut som den vanligste synsvinkelen. Samtidig er fantasien på vei tilbake, og mange trenger det pustehullet man får gjennom humoristiske eller fantastiske historier.»

I år er det 11 prisvinnere innen 8 priskategorier: Litteraturprisen, Bildebokprisen, Fagbokprisen, Debutantprisen, Tegneserieprisen, Illustrasjonsprisen, Oversetterprisen og Spesialprisen.

Spesialprisen deles bare ut de årene juryen ønsker å løfte et kunstnerskap spesielt, og denne prisen har ingen nominerte.

For bokåret 2018 ble til sammen 24 forfattere, illustratører, oversettere og tegneserieskapere nominert innenfor de 7 første priskategoriene. Les mer om alle de nominerte her:

<https://barnebokinstituttet.no/aktuelt/nominasjoner-til-kulturdepartementets-priser-for-barne-og-ungdomslitteratur-utgitt-i-2018/>

Norsk barnebokinstitutt administrerer jury og prisutdeling. Les mer om juryen og prisene på <https://barnebokinstituttet.no/om-kulturdepartementets-priser/>

For spørsmål kontakt:

Juryleder Silje B. Johannessen

silje.johannessen@tromso.kommune.no, mobil: 934 52 671

Direktør Kristin Ørjasæter, Norsk barnebokinstitutt

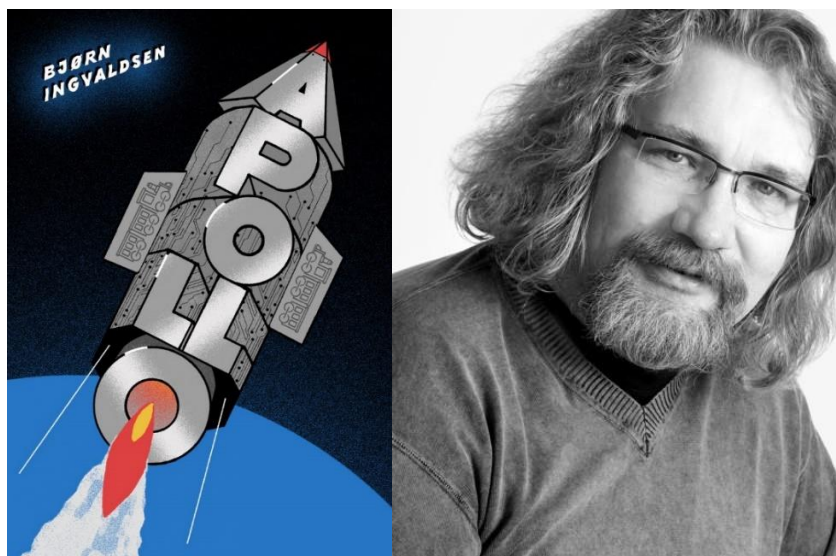
kristin.orjasater@barnebokinstituttet.no mobil: 416 82 158

Pressekontakt Birgitte Eek, Norsk barnebokinstitutt

birgitte.eek@barnebokinstituttet.no, mobil: 415 00 622

Litteraturprisen

Bjørn Ingvaldsen: Apollo, Gyldendal (50 000 kr)

bjorn@forfatteren.no

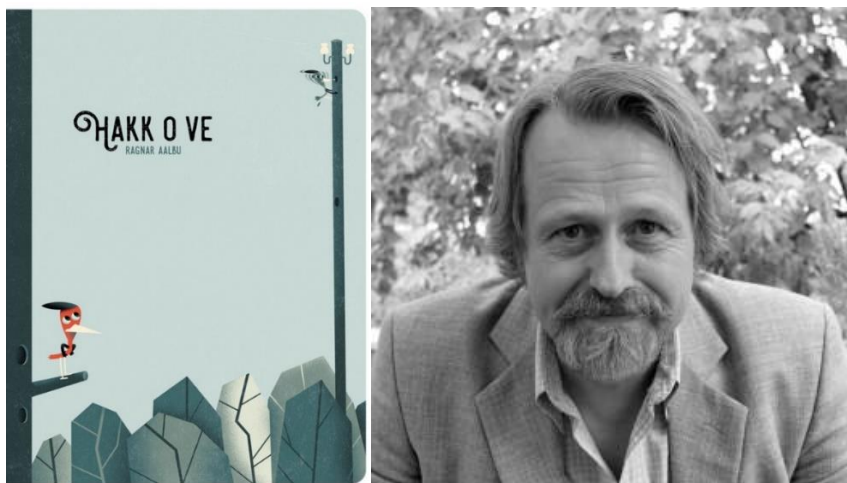
907 89 128

Bestefar Georg forteller en fantastisk og utrolig historie til barnebarnet Georg. Fortellingen er fra bestefarens egen barndom på 60-tallet, og handler om to døve onkler som produserer verdens beste modelljernbaner. Med Georg som døvetolk og hjelper stjeler de hemmelige planer fra Forsvaret, blir innblandet i spionasje med sovjetrussere, hilser på statsministre, konger og presidenter, og har til og med en finger med i spillet når månelandingen går av stabelen. Alt er selvsagt topp hemmelig og kan aldri avsløres. Gjennom en mesterlig fortalt historie og et velkomponert og originalt plott, blir vi tatt med på et stadig mer utrolig, men likevel forbausende plausibelt hendelsesforløp, med et tydelig og festlig persongalleri. Bjørn Ingvaldsens stilsikre språk er preget av dialoger som skaper en muntlig letthet i teksten. Spenning og driv balanseres med humor og fabelaktige tekniske finurligheter. Mange referanser til historiske hendelser beriker fortellingen, og bidrar til at leseren sitter igjen med opplevelsen av at dette er en historie som er for god til ikke å være sann. En herlig røverhistorie og en hyllest til fantasien. (foto: Gyldendal)

Bjørn Ingvaldsen har blant annet arbeidet ved Arkeologisk museum i Stavanger, og som journalist. I 1995 debuterte han med novellesamlingen *Landskap med gul Lada*. I 1998 debuterte han som barnebokforfatter med *Stolpesko*. Han har skrevet en rekke bøker og mottatt Rogaland fylkes litteraturstipend, Arks barnebokpris, Rasmus Løland-stipendet, og vært nominert til Uprisen og Bokslukerprisen. For *Lydighetsprøven. En tenkt fortelling om et barn* ble han nominert til Kulturdepartementets litteraturpris, og for *Far din* ble han nominert til Nordisk råds pris for barne- og

ungdomsbøker. Ingvaldsen var leder av Norsk Barne- og Ungdomsbokforfattere fra 2011 til 2017.

Bildebokprisen

Ragnar Aalbu: *Hakk o ve, Ena* – et imprint i Vigmostad & Bjørke (50 000 kr)

post@ragnaraalbu.com

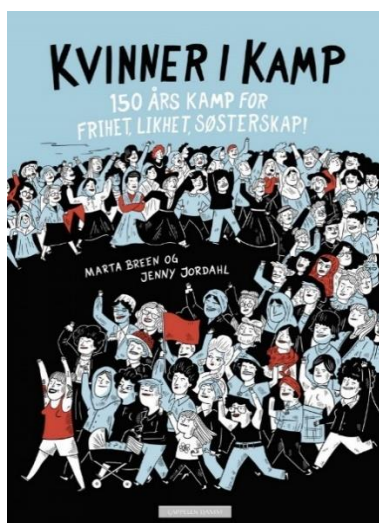
906 10 228

Bokas forteller er en hakkespett som har vondt i hodet. Det skyldes hakkingen, sier legen og gir pasienten beskjed om å slutte og hakke. Dette er utgangspunkt for en underfundig fortelling der hakkespetten og hans venn muldvarpen prøver å løse identitetskrise som oppstår. Kan en hakkespett slutte å hakke? Det underliggende spørsmålet blir dermed hva som definerer en hakkespett. Naturlig nok behandler hakkespetten og muldvarpen dette eksistensielle spørsmålet ut fra to vidt forskjellige perspektiv – bokstavelig talt. Teksten er full av finurligheter, verbalt så vel som visuelt, med hint til andre kjente bildebokskikkelser, både egne og andres. Boka har stående høydeforamt, rimeligvis, siden handlingen foregår både i høyden og på bakkenivå. Bildebokmediet utnyttes optimalt og bladvingen danner sceneskift. Landskap, hus og karakterer er framstilt i Aalbus karakteristiske stil, med geometriske former, rør og sylindre, noe som samtidig gjenspeiles i teksten: «Hvorfor snakker du bare rør? roper Muldvarpen.» Boka er gjennomarbeidet til minste detalj, fra forsats til papirkvaliteten og de avrundede hjørnene som gjenspeiler bokas «hullete» tema. Dette er bildebokkunst med lag på lag av humor for store og små. (Foto: Ena)

Ragnar Aalbu er bildebokforfatter og illustratør og har mottatt mange priser for sine bøker med minimalistiske og stiliserte illustrasjoner, blant annet Kultur- og kirkedepartementets debutantpris for barne- og ungdomslitteratur i 2005. Han har vunnet gull i Visuelt, mottatt priser i Årets vakreste bøker, og ble i 2016 nominert til Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris. Aalbu er utdannet

ved Statens håndverks- og kunstindustriskole i Oslo. Debuten som bildebokforfatter kom i 2004, med boka *Fokus på ku*. Han arbeider også som illustratør, og har blant annet laget plakater, kampanjeillustrasjoner og frimerker, samt illustrert en rekke bøker for andre forfattere.

Fagbokprisen

Marta Breen og Jenny Jordahl: *Kvinner i kamp. Likhet, frihet, søsterskap!* Cappelen Damm (50 000 kr)

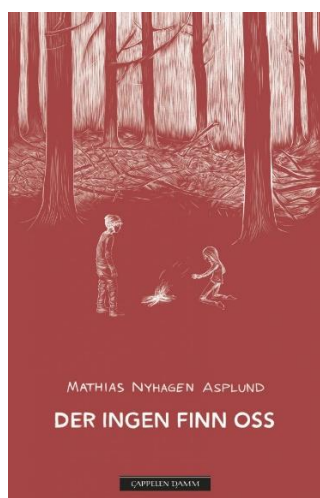
marta.breen@gmail.com 928 18 488 jennyjordahl.design@gmail.com 971 31 519

Breen og Jordahl gir oss en virvelvindinnføring i historien om internasjonal kvinnekamp. Og hvorfor trenger vi denne boka? Fordi vi faktisk ikke kan mye om disse foregangskvinnene. Den dekker ulike sider ved kampen for kvinners rettigheter: for retten til utdanning, for stemmerett og retten til å bestemme over egen kropp. Boka utnytter tegneseriens virkemidler med ruter og tekstbobler. Jenny Jordahls humoristiske og dynamiske tegninger og Marta Breens kortfattede tekst gjør historiske fakta lett tilgjengelige på en underholdende og inkluderende måte, samtidig som det er lærerikt og relevant. Fargeleggingen brukes tematisk, med de tre hovedkampene pedagogisk fargekodet i grønt, rødt og rosa, mens kapittelet om fri kjærlighet passende nok er regnbuefarget. Elementer i tegningene, som plakater og flagg, formidler også fakta. Dette i kombinasjon med mye dialog skaper en personlig nærhet til fagstoffet gjennom karakterene vi møter. *Kvinner i kamp* er informativ, inspirerende og relevant, og et godt bidrag til vår tids kvinnekamp. (Foto: Cappelen Damm, Maria Gossé, Vidar Schiefloe)

Marta Breen er sakprosaforfatter med en rekke utgivelser bak seg. Hun har blant annet skrevet historien om kvinner i norsk musikkliv, boka «Født feminist» og bestselgeren «60 damer du skulle

ha møtt» i samarbeid med Jenny Jordahl. De to har også jobbet sammen på boka «F-ordet» som vant Kulturdepartementets fagbokpris for ungdom. **Jenny Jordahl** er illustratør, designer, blogger, tegneserietegner og forfatter. Hun er kjent for sine samarbeidsprosjekter med Marta Breen, med bøker som *F-ordet* og *60 damer du skulle ha møtt*. *F-ordet* fikk Kulturdepartementets Fagbokpris i 2015. Hun illustrerer en miljøspalte i Aftenposten junior tegneserien: *Livet blant dyrene*.

Debutantprisen

Mathias Nyhagen Asplund: *Der ingen finn oss*, Cappelen Damm (50 000 kr)

mtheis_88@hotmail.com

+47 990 95 373 (bosatt i London men kommer til utdelingen)

Dei to hovudpersonane er begge einsame og utanfor barnefellesskapet. Guten er sjuk og kan ikkje gå på skolen. Jenta blir plaga av dei andre, og har det heller ikkje greitt heime. Dei møtest tilfeldig utanfor blokkene der dei bur. Der lever dei ut sine draumar, fantasiar og håp gjennom forteljingane som guten inviterer jenta inn i. Forteljingane er på ulike vis henta ut av den store mytegrya i kulturen vår, – litt eventyr, litt grøssar, litt dystopi, litt om å rømme heimanfrå og legge ut på nye vegar. Ei historie om kor viktig forteljingane er i liva våre, men òg om venskap og sakn. Overgangane mellom kvardagane til dei to barna og dei fiktive universa dei skapar, er elegant forma, nesten umerkelege. Eit litterært grep som på ein god måte fangar barns tankesett, der skifta kan vere brå mellom kvardag og draumeverd. Asplund meistarar kunsten å skape drivande handling og psykologisk truverd i eit språk med poetiske kvalitetar. Dette er ein spennande og velskriven debut som loddar djupt. (Foto: Cappelen Damm, Jamie Chandler).

Mathias Nyhagen Asplund bur for tida i London, der han skriv, går på audition og speler i ulike teateroppsettingar. Denne våren debuterer han med barneboka *Der ingen finn oss*.

Tegneserieprisen

Steffen Kverneland: *En frivillig død*, No Comprendo Press (50 000 kr)

quern@online.no

988 29 297

Omslaget viser et malt portrett i halvfigur av en mann i mørk uniform. Ansiktet er borte, malingen er gnidd ut som i raseri for å få et minne til å forsvinne. Den hvite uniformslua aner man, det samme med skjortekragen og mansjetten. På baksida smiler den samme uniformskledde mannen bredt mot oss. Det er et fotografi av Kvernelands far, som begikk selvmord i 1982, da Steffen var 18 år. I *En frivillig død* deler Kverneland personlige erfaringer og sorg rundt det å miste noen i selvmord. En sorg som stadig former livet hans, i en alder av 55 år. I en blanding av strektegnede ruter, store oppslag, familiefotografier, faksimiler og karikaturer tegner sønnen et bilde av faren, av seg selv og sin oppvekst, og av familien og livet før og etter selvmordet. Formspråket er avgjørende for vår tolkning av historien. Der virkeligheten er for vond og minnene er for påtrengende, forblir bildene ufullstendige, de løses opp, hviskes ut eller sidene er malt sorte. En mesterlig fortalt tegneseriebiografi med et tema som i høyeste grad angår ungdom. (Foto: No Comprendo Press)

Steffen Kverneland ble i 2017 tildelt den høythengende Svenska Serieakademiens internasjonella pris for sitt samlede forfatterskap. Han debuterte allerede som 16-åring i humorbladet *Konk*, og på første del av 1980-tallet leverte han serier til en rekke undergrunnsfanziner. Kvernelands debutalbum, *De knyttede never*, kom i 1993, og for dette albumet fikk han Sproingprisen. I 2004 utgav han *Olaf G.* sammen med Lars Fiske, en prisbelønt tegneseriebiografi om den norske mestertegneren Olaf Gulbrandson. I 2006 utga Fiske og Kverneland nok et samarbeidsprosjekt; tegneserieboken *Kanon*, som hittil er utkommet i fem bind. Kvernelands bidrag har i hovedsak vært en føljetong om Edvard Munch som i 2013 ble samlet i en omarbeidet og utvidet versjon i ett bind – *Munch*, som han fikk Brageprisen i sakprosa for i 2013. Kverneland har jobbet som karikaturtegner for *Ny Tid*, *Dag og Tid*, *Samtiden* og *Nationen*.

Illustrasjonsprisen

Hilde Hodnefjeld for illustrasjonene til *Bonsai. En liten bok om døden* av Simon Stranger, Magikon (45 000 kr)

hilde@hodnefjeld.no

950 80 904

Mormor får demens og barnebarnet skal passe på bonsaitreet hennes, men glemmer å vanne det. Det lille treet visner parallelt med mormors sykdom og død, og blir et konkret bilde på barnebarnets opplevelse og tanker. Verken Stranger eller Hodnefjeld skygger unna vanskelige temaer. Hodnefjelds taktile bilder i oljekritt illustrerer imidlertid teksten både humoristisk og overraskende, med interessante komposisjoner. Da pappa forteller at den døde mormora er på kjølelager, viser illustrasjonen hvordan jenta ser for seg melkekjøla på butikken. Og blir kista dekorert med krem når man blir kremert? Eller kombinasjonen av russisk matrusjka og meksikansk hodeskalle når jenta tenker på mødre, bestemødre, oldemødre og tippoldemødre. En bilderik tekst skaper tallrike motiv,

men Hodnefeld tilfører en letthet i boka når hun konkretiserer alle de rare tankene i jentas hode. Det fine dialogiske samspillet mellom tekst og illustrasjoner utdyper bokas tematikk og skaper en fortelling av høy kunstnerisk kvalitet, som tar barns forståelse og opplevelse av døden på alvor. (Foto: Magikon, Illustratørene)

Hilde Hodnefeld er utdannet fra Statens håndverk og kunstindustrihøyskole, linjen for grafisk design og illustrasjon, med hovedfag i tegning 1994. Under utdannelsen var hun i Paris på Art Décoratifs og på Islands kunst og håndverkskole. Hun har siden 1994 arbeidet som illustratør og tegner, og er nå tilknyttet arbeidsfellesskapet ILLUSTRATØRENE. Hodnefeld har tidligere jobbet i Aschehoug som bilderedaktør, og i mange år som frilans bilderedaktør. Fra 2015 til 2017 gikk hun på forfatterutdanningen ved Norsk barnebokinstitutt. Hun har vært med på flere kollektivutstillinger, og har mottatt flere priser: Gull for bokomslag og diplom for bildeboka "I huset bortenfor" i Visuelt-konkurransen, og 1. pris i Grafill's konkurranse "Uttrykket".

Oversetterprisen

Tor Tveite for oversettelsen fra finsk av Tuutikki Tolonen: *Monsterreisen*, Gyldendal (45 000 kr)

tor@tveite.net

414 14 545

Sammen med første bok i serien, *Monstervakten*, handler *Monsterreisen* om tussen Grah, som er monstervakt, og barnevakt for barna i familien Hellinen: Maikki, Hilla og Kalle. I andre og siste bok har Grah forsvunnet, og 6 år gamle Maikki drar ut på leting etter tussen sin, sammen med ei snakkende badekåpe. Fortellingen om Grah og Maikki er en annerledes og spennende historie, med underholdende karakterer som blir levendegjort på norsk gjennom Tor Tveites oversettelse.

Tussenes hemmelige underjordiske verden og alle dens innbyggere av eventyrlige figurer med portvoktere, marealver og lyselumper, har fått gode norske betegnelser. De ulike fortellermåtene har også beholdt en språklig stil som skiller dem fra hverandre. Dette kan være tekstutdrag fra gamle bøker, dialog mellom ulike figurer og beskrivende skildringer. I Tveites habile oversettelse er språket levende og uttrykksfullt, og han har funnet gode løsninger på problemer som er utfordrende i oversettelser mellom finsk og norsk. Tilretteleggingen er utført med nennsom hånd, slik at det eksotiske og spennende i tussenes verden blir bevart. (Foto: Gyldendal, Oversetterforeningen)

Tor Tveite er oversetter, musiker, designer og sakprosaforfatter. Han har graden filosofian maisteri i østersjøfinske språk fra Helsingfors universitet, og har særlig oversatt bøker fra finsk, blant annet av Arto Paasolinn, Kari Hotakainen, Pirjo Hassinen og Timo Parvela. Han gjendiktet også librettoen i Juri Reinveres samtidsopera Peer Gynt som hadde premiere høsten 2014. I 2016 ble Tveite utnevnt til ridder av Finlands hvite roses orden for sitt arbeid som oversetter av finsk litteratur til norsk.

Spesialprisen

Spesialprisen for 2018 tildeles Gro Dahle, Svein Nyhus og Kaia Dahle Nyhus for å behandle vanskelige temaer og psykisk helse i bildebøker av høy kunstnerisk kvalitet. (75 000 kr)

dahlegro@gmail.com

412 68 103

svein.ok@online.no

979 55 813

kaianyhus@gmail.com

900 18 855

Spesialprisen går til kunstnerskap som utmerker seg over tid. I år går prisen til én kunstnerfamilie. Sammen med illustratør, forfatter og ektemann Svein Nyhus eller datteren, illustratør og forfatter Kaia Dahle Nyhus, skaper forfatter Gro Dahle bildebøker med et uttalt mål: å få barn til å søke hjelp,

til å fortelle, og til å slippe å føle skyld. Bøkene handler om raseri og barn med sterke følelser i *Bak Mumme bor Moni* og om de som er så snille at de blir usynlige i *Snill*, om vold og mishandling i hjemmet i *Sinna Mann* og om omsorgssvikt og sviktende psykisk helse hos mødre i *Akvarium* og *Håret til mamma*. Årets bok, *Dragen*, handler om tyranniske mødre som spruter ild i en svimlende vond og voldsom fortelling. Det handler om incest i *Blekkspruten*, om barn i minefeltet mellom skilte foreldre i *Krigen*, og om barns møte med nettporno i *Sesam, sesam*, begge de to siste illustrert av Kaia Dahle Nyhus. Flere av bøkene er skrevet på oppdrag fra den psykososiale helsetjenesten og brukerorganisasjoner for barn og unge som lever i utfordrende familie- og omsorgsforhold, og resultatet er oppdragsbøker av høy visuell og litterær kunstnerisk kvalitet. Det er viktig at disse bøkene finnes i folkebibliotek og skolebibliotek. Der det finnes barn bør det også finnes litteratur som tar disse barndommens tabuer og utfordringer på alvor med begreper om hva som er trygt eller utrygt.

Familien Dahle Nyhus klarer den vanskelige balansegangen mellom det kunstneriske og det pedagogisk-psykologiske. De gir oss bildebøker som er stor kunst med et formål i tillegg til det å være god visuell litteratur. Å bryte tabuer, å snakke om det, å forholde seg til det. (Bøkene er utgitt på Cappelen Damm/Foto: Cappelen Damm, Line Fresti)

Gro Dahle har skrevet bøker i mange sjangre og vunnet en rekke litterære priser, bl.a. Brageprisen for beste barnebok 2002, Kulturdepartementets pris for barne- og ungdomslitteratur i 2004 og Kulturdepartementets pris for barne- og ungdomslitteratur, beste illustrasjon, for boken *Håpe sa gåsa*, i 2011. Sistnevnte er illustrert av Gro Dahles datter Kaia Linnea Dahle Nyhus. Flere av Gros øvrige bøker er illustrert av hennes mann, Svein Nyhus. Sammen ble de tildelt Kritikerprisen for beste barne- og ungdomsbok i 2014 for bildeboka *Akvarium*. Dahle er også en av våre mest sentrale lyrikere. I 1998 mottok Dahle Aschehoug-prisen for sitt samlede forfatterskap. I 2015 ble hun tildelt

Triztan Vindtorns poesipris for sin innsats for norsk poesi. Gro Dahles bøker er oversatt til en rekke språk. Hun har holdt mange populære skrivekurs og utgitt bøker om å skrive.

Svein Nyhus er illustratør og barnebokforfatter og gikk på Statens håndverks- og kunstindustriskole fra 1981 til 1985. Svein Nyhus har vært frilans illustratør siden 1986. Da begynte han å tegne for blader og aviser. Fra 1995 har han først og fremst skrevet og illustrert bildebøker. Sammen med kona si, forfatteren Gro Dahle, har han lagd mange «allalderbøker» med psykologiske og symbolske motiver. Bøkene til Svein har ofte et enkelt språk og et litt utradisjonelt handlingsforløp med punkter av filosofisk undring. Svein er tvillingbroren til avistegneren Egil Nyhus, og sammen opptrer de med tegneforestillinger for barn.

Kaia Dahle Nyhus har samarbeidet med sin mor, Gro Dahle, om flere kritikerroste bildebøker. I 2011 ble hun tildelt Kulturdepartementets illustrasjonspris for *Håpe, sa gåsa*, mens *Krigen* (2013) ble nominert til bl.a. Kritikerprisen og Nordisk Råds barnelitteraturpris. Høsten 2014 debuterte hun med egen bok, *Vil du høre en hemmelighet?*, som hun mottok NBUs Debutantpris for. Bildeboken *En dag drar mamma* har gitt Kaia Dahle Nyhus et internasjonalt publikum, gjennom å være oversatt til en rekke språk. Nylig mottok hun Kritikerprisen 2018 for beste barne- og ungdomsbok med *Verden sa ja*.